

Выходить во Львѳвъ **щѳ Вторника, Четверга и Суботы** (крѳмъ русскихъ святѳ) о 4-ѳй годъ попоа. Литер. додатокъ „Библиотекѳ на знам. повѳстей“ выходить по 2 печат. аркушѳ кожного 15-го и послѳднаго дня кожного мѳсяца.

Редакцїя, гдѳ интратрацїя и енопацїя подѳ Ч. 44 улца Галицка.

Вѳвъ лнети, посылки и рекламациѳ належитъ пересылати подѳ адресѳ: редакцїя и администратцїя „Дѳло“ Ч. 44 ул. Галицка.

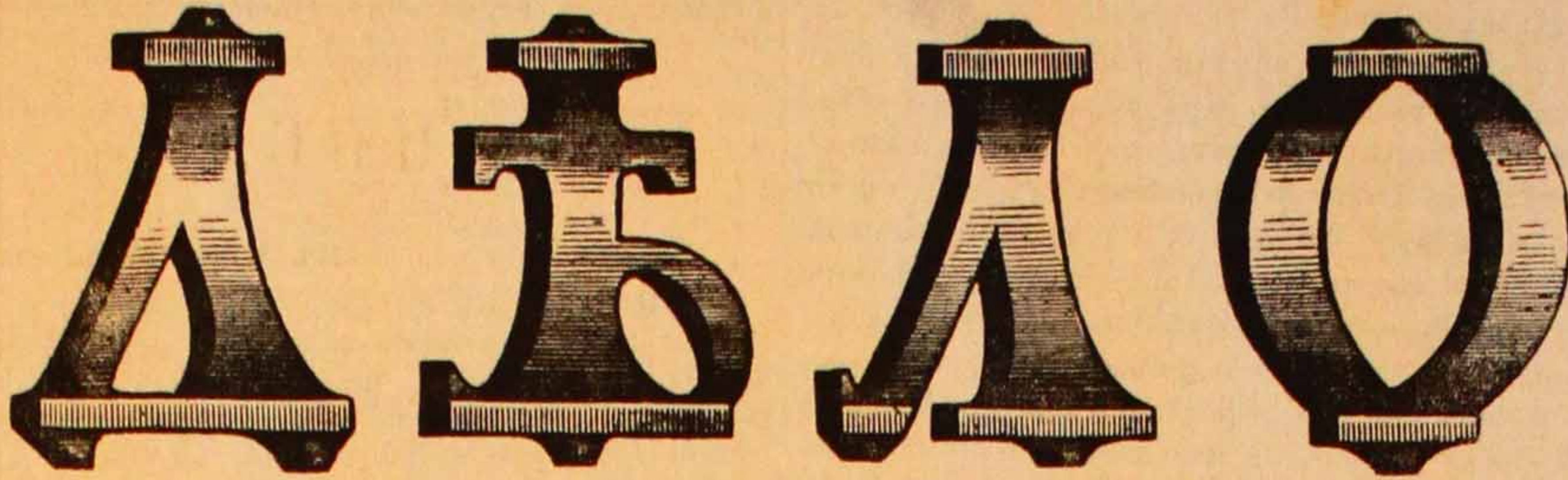
Рукописи не вѳртакуютъ тѳлько на попередно загероженѳ.

Поодинокѳ чело стоить 12 кр. а. в.

Оголошеня прннимаютъ по цѳнѳ 6 кр. а. в. ѳтъ одной отрочки печатной.

Ремлямацїя неопечатанѳ вѳльнѳ ѳтъ порта.

Предплатѳ належитъ пересылати фравко (найдучше почтовѳмъ переказѳмъ) до: Администратцїя часописи „Дѳло“ ул. Галицка, Ч. 44

Предплата на „Дѳло“ для Австрїи:		Для Россїи	
на цѳлѳй рокъ . . . 12 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 12 рубл.	на цѳлѳй рокъ . . . 6 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 6 рубл.
на полѳ року . . . 8 ар.	на полѳ року . . . 8 рубл.	на цѳлѳй рокъ . . . 8 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 8 рубл.
на четверѳ року . . . 3 ар.	на четверѳ року . . . 3 рубл.	на цѳлѳй рокъ . . . 4 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 4 рубл.
съ дол. „Библиотекѳ“:	съ дол. „Библиотекѳ“:	на цѳлѳй рокъ . . . 16 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 16 рубл.
на цѳлѳй рокъ . . . 16 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 16 рубл.	на цѳлѳй рокъ . . . 8 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 8 рубл.
на полѳ року . . . 8 ар.	на полѳ року . . . 8 рубл.	на цѳлѳй рокъ . . . 4 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 4 рубл.
на четверѳ року . . . 4 ар.	на четверѳ року . . . 4 рубл.	на цѳлѳй рокъ . . . 5 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 5 рубл.
на самѳ додатокъ:	на самѳ додатокъ:	на цѳлѳй рокъ . . . 2 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 2 рубл.
на цѳлѳй рокъ . . . 1 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 1 рубл.	на цѳлѳй рокъ . . . 2 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 2 рубл.
на полѳ року . . . 1 ар.	на полѳ року . . . 1 рубл.	на цѳлѳй рокъ . . . 1 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 1 рубл.
на четверѳ року . . . 1 ар.	на четверѳ року . . . 1 рубл.	на цѳлѳй рокъ . . . 1 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 1 рубл.
Для Заграничя, окрѳмъ Россїи:			
на цѳлѳй рокъ . . . 15 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 15 рубл.	на цѳлѳй рокъ . . . 7 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 7 рубл.
на полѳ року . . . 10 ар.	на полѳ року . . . 10 рубл.	на цѳлѳй рокъ . . . 5 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 5 рубл.
на четверѳ року . . . 7 ар.	на четверѳ року . . . 7 рубл.	на цѳлѳй рокъ . . . 4 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 4 рубл.
съ дол. „Библиотекѳ“:	съ дол. „Библиотекѳ“:	на цѳлѳй рокъ . . . 19 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 19 рубл.
на цѳлѳй рокъ . . . 19 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 19 рубл.	на цѳлѳй рокъ . . . 6 ар.	на цѳлѳй рокъ . . . 6 рубл.

Вн. Читателѳвъ въ Россїи просимо мати на уважѳ, що въ вимовѳ ѳ=ji, ѳ, ѳ=i, и (въ серединѳ и на концѳ слѳвъ)=ы, и (на початку слѳвъ и по самогласныхъ) = i, ѳ (на початку слѳвъ) = ѳi.

Въ 1883 роцѳ выходить „Дѳло“ три разы на тыждень, що вторника, четверга и суботы. Условиѳ предплатѳ поданѳ на заголовнѳмъ листѳ. Тамже подана такожѳ предплата цѳна „Библиотекѳ найзнаменитѳшихъ повѳстей“.

Щѳ намѳ чинити?..

Теперѳшня хвиля народногѳ житя Русинѳвъ галицкихъ дуже важна фактами, якѳ двѳють передѳ нашими очима. Факты тѳ суть много-важнѳ не лишѳ для теперѳшньої хвилѳ, але и для нашоу будучности народноу. Вѳвъ мы тѳ добре ѳчуваѳмо и въ всѳхъ насѳ проявляѳся сильне роздраженѳе, неспокоѳй. Научений досвѳдомъ зѳ вчерашногѳ дня — боимосѳ о завтрашнѳй. Нѳчо дивногѳ. Мы, Русины, живѳмо теперѳ справдѳ въ „часѳ неспѳдѳванѳнокъ“. Мовѳ грѳмъ зѳ ясногѳ неба може кождѳй хвилѳ упасти на насѳ яка пибудѳ „реформа“. Одного минувшѳго року упали на насѳ такѳ „реформѳ“, якѳ намѳ рокъ передѳ тѳмъ навѳть приснитися не могли. Ошоломленѳй скоропостижностею якоу небудѳ „реформѳ“ мы не можемо въ першѳй хвилѳ знайти собѳ рады; въ нервовѳмъ роздраженнѳ кидаетьмосѳ зразу тѳ сюда тѳ туда, а небавомъ збалеумченѳй и обезсилѳй присѳдаѳмо сѳ болѳемъ въ серци и сѳ немѳчнѳмъ гнѳвомъ. Такѳ було минувшѳго року по реформѳ нашихъ Василиѳпъ Ёзуитами.

Взяли намѳ монастырь Добромильскѳй. Сказано „дай кому палець — ѳнѳ хапаѳ за цѳлу руку“. Оттакѳ и сѳ нами. Взяли намѳ Ёзуиты Василиѳпъ, — теперѳ забажали взяти всѳхъ насѳ. Ёзуиты спѳдѳваютъ богатѳхъ живнѳ на галицкѳй Руси, спѳдѳваютъ доброгѳ гѳта. Теперѳ для нихъ весна — пора орки. Ёще сиѳни по колаѳа лежали на русскихъ рѳлахъ и сѳнозатяхъ, а вже въ воздухахъ повисѳ мѳнѳшнѳре-жайворѳнокъ ѳзуитскоу весны, — екѳ-ѳзуитъ кс. Стояловскѳй. Петицїями до цѳсарѳ за знесенѳмъ русскихъ святѳ засынаѳ цѳлѳй рускѳй край. Гальопѳнѳвъ,

деморализаторѳвъ и волоцюгѳ знайшовѳ доволѳ, — о тѳмъ доходятъ насѳ вѳсти зѳ рѳжныхъ сторѳнѳ нашего краю. Мы зывали правительство о ѳпѳку, мы представляли, що агитациѳ противъ русскихъ святѳ могутъ мати наслѳдства хѳба тѳлько нехосеннѳ для краю и державы. Послы нашѳ выточили се дѳбло передѳ форумъ рады державноу. Заступникъ правительства, министрѳ вѳронспѳвѳданѳ, бар. Конрадъ заявивъ, що правительство „не має урядовѳй вѳдомости о якихъ небудѳ агитациѳхъ противъ русскихъ святѳ и що впрѳчѳмъ та справа, яко чисто-церковна, до него не належитъ“. Отповѳдь министра для насѳ много-поучаюча. Теперѳ бодаѳ знаѳмо, якѳ стоимѳ. До того часу мы лишѳ баламутили: все ѳткликували сѳ до правительства. По министерскоу ѳтповѳди бачимо, що „сѳ справа до правительства не належитъ“... Най буде и такѳ! — „Сѳ справа чисто-церковна“ — сказавъ п. министрѳ и тѳмъ чинѳмъ немѳвъ вказавъ рускѳмъ посламѳ властиву адресу, на котру мають справитися, именно: до свогѳго церковногѳ начальства. Але церковнѳе начальство глядитъ спѳкойно на всѳ агитациѳ противъ рускогѳ обряду и уперто мѳвчѳть. Щожѳ теперѳ намѳ дѳвати, — чи и собѳ мѳвчати?

Нѳ, мы не можемъ мѳвчати! Мѳвчанѳе наше моглобути еще оправданѳ, колибѳуть ходило выключѳно о якусѳ справу меншоу ваги, характеру специѳльно внутрѳнѳно-обрядовѳго. Тогда полишилибѳ мы залагодженѳе такоу справѳ церковному начальству и самому духовенѳству, — хочѳ мусимо застерегчи собѳ правѳ, що и тогда навѳть вѳльнѳ булобу намѳ сказати свое слово, коли нынѳ вѳльнѳ зовѳсмъ вже непокликанѳмъ газетамъ польскимъ критикувати найменшѳ дробнѳцѳ рускогѳ обряду. Але въ справѳ ѳзуитскихъ агитациѳ противъ скасованя святѳ мусимо говорити. Тутѳ не иде лишѳ о обрядѳ. Дуже ошибаються тѳй, котрѳ думаютъ, що сѳ справа чисто-обрядова. Где тамѳ! Агитациѳ Стояловскогѳ, Поляновскогѳ и цѳлоу ихъ кумпанѳи дотыкаютъ не лишѳ нашѳ обрядѳ, але и нашихъ народно-политичныхъ и экономичныхъ ѳтношенѳ. Се выказали мы, се стверднѳ и нашѳ патрїотъ-ветеранъ, о. Качала. *Черезъ знесенѳе русскихъ святѳ Поляки и Ёзуиты хочутъ розбратѳ зновѳ одну нитку, котра насѳ вяже сѳ колаѳанайцѳмъ милїонами нашихъ братѳвъ-Русинѳвъ, живущихъ по тамтѳй*

сторѳкѳ черно-жѳвтыхъ стѳвѳнѳвъ граничныхъ, щѳбы насѳ згноуловати и спѳлоуонизувати. Осѳ въ тѳмъ ядро польско-ѳзуитскихъ замыслѳвъ! И мы супротивъ такого небезпеченѳства малибу мѳвчати?

До послѳдноу хвилѳ не выпустимо зѳ руки оборонногѳ оружѳа и будемъ накликати весь рускѳй народъ до самообороны.

Нынѳ, по глубшѳй розвазѳ, прѳйшли мы до того пересвѳдченя, що намѳ треба доконче зробити якѳ найскорше одинѳ рѳшучѳй крокъ. Треба намѳ якѳ найскорше

скликати народне вѳче во Львѳвъ!

Коли правительство умыѳае руки ѳтъ всего и каже, що „се не належитъ до него“, а начальство церковнѳе мѳвчѳть, — тожѳ не остаѳ жадногѳ иншогѳ выходу, якѳ самымъ намѳ, Русинамъ всякихъ станѳвъ и всякихъ ѳтѳвнѳей, зѳбратѳся на раду-пораду въ „Народнѳй Дѳмъ“ и рѳшити, якѳ и що намѳ дѳлати супротивъ грѳзноу, небезпечнѳй „злѳбы дня“. Годѳ намѳ ждати ажѳ до тоу поры, коли „реформа“ на насѳ вже громѳмъ гримѳе зѳ хмары. Заглушитъ насѳ; будемъ метатѳся въ непорядности и не знаѳдемъ рады. И ѳтъ передѳ нами двоѳка задача: хмару ѳтвернути, а коли не наша сила, то напередѳ добре знати на лихо раду. Всяка робѳта лишѳ тогды успѳшна, якѳ робѳтѳ сѳ сѳстемѳю, сѳ пляномъ, добре напередѳ ѳбдуманѳмъ. Такѳ и въ сѳмъ случаѳ. Если не буде якогѳсь всѳхъ ѳбовязуючѳго плану дѳлѳния, если одинѳ буде думати и робѳти одно, а другѳй другѳ, — тогды и робѳта на нѳщо не застыѳся. Такому можливѳму, — а перазѳ вже на насѳ оправданѳному сѳ — неладѳви може зарадѳти лишѳ загалѳне народне вѳче Русинѳвъ. Резолюцїя, якѳ ухвалитъ вѳче, — будутъ дирекциѳю для всѳхъ русскихъ часописѳй, институцїй, товариствъ и людей всякогѳ стану и всякихъ ѳтѳвнѳей.

Народне вѳче въ якѳ найкоротшѳмъ часѳ мы признаѳемъ необходимо потребнѳмъ. Мы, якѳ сказано выше, дуже выразно бачимъ роздраженѳе, непевнѳсть и неспокоѳй всѳхъ Русинѳвъ галицкихъ, особливо на провинцїи. Въ нашѳмъ интересѳ и навѳть въ интересѳ правительства повинно лежати, щѳбы черезъ выясненѳе тоу якоу загадочноу, непевнѳй ситуации нашѳй — наступило якѳсь успокоѳенѳе.

Препоручаючи нынѳ горячо потребу на-

родногѳ вѳча — спѳдѳваѳмосѳ, що голосъ нашѳ знаѳде всѳда щѳре прннятѳе и прнхлѳннѳй ѳтѳгомѳнѳ. Задачею комитету, въ подобнѳй спѳсѳбѳ зложеногѳ, якѳ передѳ народнѳмъ вѳчѳмъ зѳ 1880 р., буде: скликати вѳче и предложѳти ему до ухаѳы резолюцїи въ справѳ поступованя супротивъ згаданныхъ агитациѳ и въ всякихъ иншихъ народнѳхъ справахъ, якѳ теперѳ стоѳть у насѳ на порядку деннѳнѳй.

Еще разѳ кличѳмъ: народне вѳче въ теперѳшнѳй хвилѳ необходимо потребнѳе!

Бесѳда посла о. Озаркевича,

выголошена на засѳданнѳ рады державноу зѳ дня 13 марта 1883 при дебѳтѳхъ бюджетѳвѳй надѳ титуломъ такѳсѳ и оплатѳ ѳтъ ѳльнѳхъ правнѳхъ.

Помежи народѳмъ сѳлянѳскимъ въ Галичинѳ вѳкорѳнилася сильна вѳтра, що всяка грамота правна, спѳряджена чи тѳ при умѳвѳ купна-продажѳ, чи даровизны, чи замѳны, чи тѳ врѳштѳ завѳщанѳе або кодицилъ вже черезъ само предложѳнѳе урядѳну податковѳму до вымѳру належитости и черезъ заплатѳу тоижѳ належитости, стаѳ правоважноу и не може бути нѳкимъ ѳспорюваноу, и що дальше интѳбулѳцїя власности на недвижимѳстяхъ переводѳтся вже самоу заплатѳю належитѳсти правнѳнѳ. Такѳй хѳбнѳй поглядѳ веде звѳчайно до сѳго немѳлого результату, що нашѳ сѳляне майже завѳвѳды за пѳвно доѳвѳдуѳтся, що грамота, спѳряджена покѳутнѳмъ писарѳмъ безъ уважѳднѳня вымѳгѳвъ и формъ правнѳхъ не має нѳякоу силы правнѳнѳ, або въ наилучшѳмъ разѳ доперѳва дорогоу процесѳу силу тѳю може ѳсѳгнути. (Дуже справедливо!) Само собою розумѳѳся, що при спѳряджуваннѳ такихъ грамотъ сѳльскѳй народѳ нараженѳй на выискуванѳе зѳ стороны покѳутнѳхъ писарѳвѳвъ; тѳ тѳлько дивно, що урядѳ податковѳй вымѳрѳють оплатѳ ѳтъ перенесѳна при такихъ неправѳважныхъ грамотахъ, и стагаѳють ихъ ѳттакѳ. Народѳ тѳмчасѳмъ вѳрѳть твердо, що грамота все такѳ мусѳть бути правоважноу, коли сѳ ц. к. власти прѳймаѳть и оплатѳ ѳтъ неѳ вымѳрѳють.

Якѳжежѳ дуже мусѳть терпѳти на тѳмъ повага ц. к. власти, коли одна або друга сторона дѳзнаѳѳся, що грамота така не має нѳякоу правнѳнѳ силы; се наводитѳ народѳ на гадку, що ц. к. власти ѳго ѳшукѳють. (Браво!)

ПРАВѳПИСНѳЙ РУХЪ
ВЪ ЕВРОПѳ.

(Студѳя Михайла Подольскогѳго.)

I.
(Дальше.)

Другѳю прѳродноу причиноу правописныхъ трудностей еѳт сѳй звѳстнѳй кождѳму фактѳ, що одно и те саме слово звучѳть различно, пѳсля того, въ якѳмъ стоить мѳсецѳ. Вѳвѳмѳмъ за примѳрѳ хочѳбы наше *подѳ* або *за*: оба сѳй слова звучатъ равѳ *пѳд(тѳти)*, сѳ (тобою), а другѳй разѳ *пѳд(обрѳти)* зѳ (нимѳ), ѳтѳже неоднаково. Такѳ само звучѳть *ѳ* на концѳ слова *дѳвъ* якѳ *тѳ*. Але чи можна писати *дѳвъ*, скоро во всѳхъ иншихъ падежахъ чѳужѳмо звукѳ *ѳ*? Якѳ бы тамѳ нѳ було, всежѳ наѳуѳаѳся въ кождѳмъ языкѳ тѳя труднѳсть: чи и ѳ сколько треба по можности вѳрно ѳтдаѳвати письмомъ кождѳсеѳнѳй звукѳ слова? Чи не лѳьше и не прѳстѳйше буде, ѳтступѳти гдѳко-коди ѳтъ чистоу фонетикѳ, сѳго головнѳгѳу принципу кождѳгѳ звуковогѳ письма? И справдѳ, рѳководѳте тутѳ рѳжнѳй правописи значно. Однѳ звѳжаѳють на видимѳй цѳнь слова и на его спѳрдѳченѳе сѳ другими живѳчими словами, а часѳми такожѳ на спѳрдѳченѳе и сѳ старшими формѳми — и такѳ правописи называѳются етимѳлогичными. Другѳжѳ на все тѳ не звѳжаѳють и повѳдуѳются выключѳно слухѳмъ, хочѳ они переважно стараѳются одну и ту самѳ форму писати кождѳй равѳ одна-

коу, хотяѳ не звучѳть она завѳвѳды однаково, бо якѳ вже было сказано, ѳбнѳцевѳ буквы змѳнаѳють звукѳ свой пѳсля сѳущѳства. Такѳ правописи зѳвутъ фонетичными. Бѳть еще и третѳй рѳдъ правописѳй, такѳ званный истѳричнѳй, котрѳй стрѳчаѳмо тѳлько въ языкахъ маючихъ двѳцу истѳорию.

Сѳй правописи прѳдержуютъ въ многоу старого спѳсѳбу писаня, не звѳжаѳючи на тѳ, чи ѳнѳ бувѳ добрый, чи нѳ, чи бувѳ ѳнѳ въ свой часѳ етимѳлогичнѳй, або хочѳбы и фонетичнѳй, — бо вѳдомо, въ кождѳй правописѳ попадаѳются часто рѳчи часто случайнѳй, нѳчѳми неоправданѳй. Головнѳмъ принципѳтомъ истѳоричнѳй правописѳ еѳт ѳтѳже писати такѳ, якѳ писано давнѳйше, коли сѳ.

Границѳ межи тѳми трѳма рѳдами звукового, аѳбучногѳ письма не даѳются нѳякѳ строго ѳпредѳлѳти, бо такѳ етимѳлогична якѳ и истѳорична правописѳ еѳт въ сѳущности фонетичноу, скоро переѳаѳе звуки бесѳды (хочѳбы и не всѳды цѳлѳкомъ вѳрно), якѳ зновѳ фонетична правописѳ въ дуже многихъ случаяхъ повѳдуѳѳе тѳми самѳыми взглядами, що и етимѳлогична. Якѳ тутѳ ѳпредѳлѳти, где має концѳчитѳся фонетика, а зачинаѳти етимѳлогиѳ, або на ѳтворѳть? И власне сѳй недостатокъ границѳ межи рѳжнѳми системами письма спѳвѳдуѳѳе вѳчнѳй непевнѳсти и клопотѳ, котрѳй вже самѳ по собѳ буѳи и суть всѳды великоу перѳшкодоу до усталѳня правописѳ. Нѳмѳцѳ до нынѳ, помимо докладноу знакомости исто-

риѳ и етимѳлогѳи свогѳ языка не знаютъ, чи писати *keichen* чи *keichen*, бо однѳ говорятъ такѳ, а другѳ такѳ, а цѳнь слова не звѳстнѳй. Такожѳ еще передѳ пятьдесятѳма роками не знали они, чи они *Deutsche* чи *Teutsche*, чи дѳять *Brod* чи *Brot*.

Дальшоу причиноу несталѳсти правописѳ еѳт сѳ ѳбѳтанѳва, що людѳскѳй языкѳ вѳчно змѳняѳся. Залѳдѳи удаѳся котрому народѳу сякѳ-такѳ устѳлѳти свою правописѳ, а вже живнѳй языкѳ ѳтѳбѳгѳ ѳтъ писанѳгѳ слова. Хочѳбы ѳтѳже навѳть котра правописѳ, якѳ примѳромъ, консервативна англиѳска, и не ишла слѳдѳ въ слѳдѳ за вѳсѳми перѳмѳнами языка, тѳ все такѳ наконецѳ рада чи не рада, скорѳйше чи пѳзнѳйше змѳнится и она въ наслѳдѳокъ перѳмѳны языка.

Сѳ перѳмѳна языка ѳтѳбуѳается тѳ скорѳшимъ тѳ зновѳ повѳльнѳйшимъ ходѳмъ, але ѳтѳбуѳается всѳды и безнаѳстанно, иногды навѳть дуже скоро. У славянѳскихъ народѳвѳхъ здаѳся она буѳти повѳльнѳйшоу, якѳ у германѳскихъ и романѳскихъ племенѳ; навѳть и нарѳчѳй нема у насѳ стѳлько, що на западѳ Европы. Зѳ звѳкомѳхъ менѳ языкѳвѳхъ такожѳ и италянѳска „favella“ не много еще ѳтѳбѳгла ѳтъ старинногѳ языка Данѳа. Але котрѳй примѳромъ Нѳмѳецъ або Французъ порѳзумѳѳе стариннѳй языкѳи своихъ предѳковъ безъ ѳкремонѳ и нелегкоу науки? Языкѳ французскѳй вже за истѳоричныхъ часѳвѳхъ змѳняѳся грамѳатично и лексѳкально такѳ значно, що для науки стано-

вить ѳнѳ два ѳкремѳй языка: старо- и ново-французскѳй, сѳ ѳсобнѳми грамѳатиками и лексѳконами. Нѳмѳецкѳй же перебуѳъ за истѳоричныхъ часѳвѳхъ ажѳ двѳ такѳ цѳлѳковѳтѳ перѳмѳны и переживаѳ за нашихъ днѳвѳхъ вже третѳю свою фазу. Наука мусѳть ѳтѳже говоритѳ вже про три нѳмѳецкѳй языка: про старо-, середно- и ново-нѳмѳецкѳй. Испанѳскѳй языкѳ перѳмѳняѳся за недовѳгѳй часѳ также досѳть значно и здаѳся еще передѳ трѳма столѳтѳми уродивѳся у него цѳлѳкомъ новѳй звукѳ нашѳгѳ *x*, котрогѳ не було въ старѳну. Тѳ само можѳна сказати и ѳ англиѳскѳмъ языкѳ. И сѳй языкѳ перебуѳъ три метѳаморфѳзы, переживѳ три добы: старо-англиѳску (англо-саксонѳску) до р. 1100, середно-англиѳску до 1600 и теперѳ переживаѳ свою третѳю фазу. Звуковѳй системѳ сѳго дивногѳ въ рѳжнѳхъ взглядовѳхъ языка змѳняѳся до неѳбѳванѳя.

При такѳ великоу переѳоротѳ въ организаѳмъ языкѳвѳхъ нѳчо дивногѳ, що и правописѳ всѳхъ народѳвѳхъ змѳняѳся вѳчно. Навѳть найконсервативнѳйша ѳѳ всѳхъ, англиѳска правописѳ пере-буѳла, якѳ мы вже натѳкнули, дуже бурливѳу минушнѳсть, а французска и нѳмѳецка змѳняѳлись стѳлько равѳно, що въ ихъ змѳнахъ ѳтѳбѳиваѳся цѳла истѳорѳ звуковыхъ перѳмѳнѳ дѳтычногѳ языка.

До того мусимо зауважѳти, що въ старѳну, въ середныхъ вѳкахъ, вже вѳдѳла браку шкодѳ, вѳдѳла сильно розвинутоу пропѳнциѳонального духа майже во всѳхъ краѳахъ, и тому,

Правительство мусѣло вже знати о такмъ станѣ рѣчи, позаякь постановило розпорядженьемъ министерства скарбу въ дня 11 падолиста 1882 Д. в. д. Ч. 159, щобы стороны предкладали такі грамоты непосредно ц. к. судови повѣтовому, и то въ томъ самѣмъ терминѣ, якій приписаний въ мыслѣ §. 44 зак. о оплатахъ до внесеня дотычнои грамоты до уряду податкового для вымѣру належитости, и щобы судъ повѣтовый передавъ уряду податковому долученый до подана стороны отпись грамоты задля вымѣру оплаты. Поданъ же розпорядженьемъ министерства справедливо сти въ дня 6 грудня 1882 ч. 17279 вызывае судъ повѣтвой поучати народъ при кождой случайности о повышѣмъ розпорядженю министерства скарбу.

Я не забѣваю всеѣмъ доброи волѣ правительства въ томъ случаю, добавчаю однакъ тутъ того рода недостатки, котры усунути чи то закономъ чи розпорядженьемъ уважаю рѣчею конечною. — Тутъ передоверѣмъ насуваються пытаня: якъ мають стороны поступати тамъ, где нема еще заведеныхъ книгъ грунтовыхъ, а народъ лишены въ рукахъ покутного писарства, якъ се мае мѣсце въ переразвѣдывающей части мѣстотчины? А дальше: що тутъ поможе заведенне публичныхъ книгъ грунтовыхъ, наколи умовы и другі подобнї акта правнї не суть посяма вымогъ правныхъ спорядженїи и не мають оттакъ силы правнои? Булобы для того пожаданымъ звернути большу увагу на покутне писарство, щобы охоронити народъ сельскїй отъ людей, не мающихъ найменшого понята о правѣ и спроваджуючихъ несправдливыхъ на блуднї дороги.

Позволю собѣ розглянути дальше содержание выше згаданныхъ розпоряджень министерствальныхъ. Ктось заключивъ прим. контрактъ купна недвижимой рѣчи, списанный черезъ покутного писаря и предложивъ сей контрактъ судови для интабуляци и дальшого урядования, не долучивши однакъ вымаганого отпису грамоты. Судъ прїймае поданье, позаякь не зборонено се нѣякимъ закономъ, сторона платитъ штампель отъ подана 1 ар. 50 кр., а отъ кождого залучника 18 кр., за видимату уряду 2 ар., дальше оплату вымѣрену урядомъ податковымъ, а въ концѣ 17 1/2 кр. слугѣ судовому за доставленне. Веѣ тѣ выдатки выростають неравъ въ доволѣ высокоу суму, сторона муситъ ихъ безпроболочно платити, затыаючи на се навѣтъ часомъ довги, ажъ поки не дѣнаветъ на конецъ на свое велике здивованье, що веѣ тѣ выдатки були даремнї, бо грамота була неправосильною. (Слушайте!) Въ веѣхъ случаяхъ, где не иде о о грошѣ, отсылають власти стороны вже задля малыхъ неформальностей назадъ, але для скарбу державного прїймають ц. к. власти все, щобы лишъ наповнити мѣшокъ державный, хочъ бы се було получено

що писано часто нарѣчїями, правописъ у переразвѣдывающей части народѣвъ не могла бути одностаиною. Такъ стрѣчаемо особливо подъ конецъ того перїоду дуже значнї нерѣвности въ правописяхъ майже веѣхъ языкѣвъ, хочъ писателѣвъ було въ порѣвнаню до нынѣшнихъ часѣвъ дуже мало, бо крѣмъ духовенства, дворянства и нечисленныхъ мѣщанъ не писавъ нѣкто.

Всежъ таки власне въ поводу, що пишучихъ було небогато и що веѣ они належали до спокойной и дрѣмучои „республики ученыхъ“, що дуже легко поведальсь авторитетами, — правописна неоднѣстайнѣсть середнихъ вѣковъ была только холоднымъ варанкомъ супротивъ того горячого полудня крикливыхъ и завзятыхъ правописныхъ борѣвъ, якї привѣс намъ рухливый и революцїонный XIX вѣкъ. Поводѣвъ до сего нового и майже загального правописного руху въ Европѣ нашлось богато.

Француска революцїя амѣнила цѣлый свѣтоглядъ и вздемokratизувала всю суспѣльность. Се вздемokratизованье суспѣльности потягнуло за собою и вздемokratизованье науки, литературы, та очевидно также и письма. Письмо и книжки мали отъ теперь бути прїступнї не лишъ для однихъ уривилеѣванныхъ князѣвъ, а мали статись добромъ загальнымъ и служити для великихъ массъ народу. Тоже повявлялася всюда тенденцїя: упростити по возможности письмо и правописъ и отнати имъ всяку штучность, запутанѣсть, непригожу для широкихъ сферъ простолюдя.

Инымъ факторомъ до выкликания правописныхъ пытанъ было безприкладне до теперь въ исторїи возближенье народѣвъ до себе. Знако-

сь наибольшою шкодою для сторѣнъ. (Дуже справедливо!)

Не могу поминути еще и kwestїи отсѣтокъ проволоки, и каръ порядковыхъ, котры въ Галичинѣ по Чехахъ друге мѣсце займають. Въ Галичинѣ выносятся отсѣтки проволоки цифру 130.500 ар. а кары порядковї 8.000 ар. Вирадѣ стяганье отсѣтокъ проволоки отъ залагающихъ податковѣ норму законѣ, однакъ правительство стоять тутъ о только користнѣйше отъ народа, що оно при зворотѣ неправно побранныхъ належитостей не обяванне платити тыхъ отсѣтокъ, що зновъ некористно впливае на экономичне положенье народа, бо тутъ не захована однакъ мѣра для веѣхъ. А вжежъ дѣйстно треба дивуватись той строгости, съ якою поступае правительство при карахъ грошевыхъ.

Тая высокѣсть отсѣтокъ проволоки и каръ грошевыхъ въ Галичинѣ свѣдчатъ о надто сумнѣмъ экономичномъ станѣ населена краю, котре не вѣтъ въ силѣ платити податковѣ въ терминахъ закономъ означеныхъ. Въ томъ краю, котрый правительство адаветъ найраднѣйше полишае въ руинѣ матерїальной, появляея доволѣ часто такїи станѣ и я бажавбы, щобы правительство не проявляло стѣлько енергїи въ стяганю належитостей правныхъ, податковѣ, отсѣтокъ проволоки и каръ грошевыхъ, а больше дбало о полѣпшенне быту матерїального народа, щобы сей оттакъ мавъ возможность поносити припадаючу на него участь въ доходахъ державныхъ.

Въ концѣ мушу еще звернути увагу на неамѣрну высокѣсть оплатъ отъ недвижимого майна при спадщинахъ, въ причины котрой подноситя у насъ много справедливыхъ жалобѣвъ, бо оплаты отъ перенесена майна дуже часто суть неамѣрно великї, а часомъ навѣтъ подвѣино мусѣтъ бути плаченї — на що я мѣгбы немало доказаѣвъ подати. Длятого зволитъ правительство прїняти за дефинитивне унормованье а именно за внесенне або хочъ зниженье тыхъ оплатъ, божъ они дуже дѣткливо даются чути убогимъ людемъ. Въ веѣхъ тыхъ случаяхъ здаветъ, мовѣбы правительство нарочно хотѣло дѣлати противъ интересъ сельского народа, бо черезъ утяжливие стяганье оплатъ и належитостей скарбовыхъ отбираетъ убогимъ тов, що имъ до жита конечно, а зыскъ сильнѣйшого становитъ тутъ очевидну кривду слабшого. (Дуже справедливо!). Тѣ некористнї отношеня, шкѣдливы въ такъ высокѣй мѣрѣ добробытовнѣ сельского народа въ Галичинѣ, повинно правительство черезъ отповѣднї зарядженя поправити; оно повинно усунути головнї причины пекучей нужды, зменшити тягарѣ и прїйти съ правдивою помочею для народа.

Не ставлю вправдѣ жадного внесеня, прошу однакъ выс. правительство больше лагѣдно обходитись съ убогими веретвами сельского

мѣсть чужихъ языкѣвъ сталася новѣйшими часами загальною. Черезъ те познакомились широкї веретвы рѣжныхъ народѣвъ съ правописями другихъ языкѣвъ и съ тымъ, що въ нихъ вѣтъ доброго. Люде побачили, що одинъ и той самъ звукъ можна писати на рѣжнїи способы, то лучше, то гѣрше, и кождый, навѣтъ не компетентный почавъ раздумувати надъ тымъ, чи правописъ его рѣдного языка така, якою могла бы и повинна бы бути.

До того открыла наука майже въ кождѣй правописѣ цѣлїи десятки неконсеквенциѣвъ, а часто и недорѣцтвѣвъ и почала въ свои стороны галасувати и домагатися амѣннѣвъ, поправки. Ново-отжившїи же народы, котрыхъ набралося отъ послѣднихъ сто рокѣвъ также доволѣ, и собѣ не дармували и глядаючи часто за историчною правописею, хочъ старои литературы не было, — наробили такого крику, що ихъ голосомъ заравились неравъ и старшї суеѣды. Правописъ сталася справою загальною, пекучою, справою великихъ массъ и — цѣла майже Европа почала филологизувати. Венеды потворились правописнѣй партии, не менше свѣдѣль, якъ партии политичнї, власне длятого, що массъ звичайно не мають ясного понята о томъ, за що борются. А досвѣдченою етъ рѣчею, що человекъ знающїй якусь рѣчь добре, знающїй богато, вѣтъ о много уступчивѣйшїи для другого, якъ той, кто знае мало. Знаючому мало завсѣгды видится, що стѣлько свѣтла на божию свѣтлѣ, що въ зго увонькомъ дконци.

(Далше буде.)

народа и хоронити ихъ по возможности отъ дѣткливой руки фискализму. (Славно, славно!).

ДОПИСИ.

Зѣ Черновець.

(Международнї отношеня на Буковинѣ; тов. „Руска Бесѣда“ и митрополита гр. прат. консисторїи.) Въ першихъ числахъ „Дѣла“ въ сего року бувъ помѣщенный оглядъ дѣяльности буковинской Руси за рокѣ 1882. Дописуватель въ Буковинѣ, хочъ отъ въ томъ оглядѣ гдѣякї недостатки тутешнои дѣяльности Русинѣвъ намаляоватъ черно, то все таки мусимъ ему признати, що въ наведеныхъ фактахъ анѣравъ не ошибся и въ загальнѣ совѣстно цѣлый станъ описавъ. Кождый родимый буковинскїй Русинъ, котрый добре знае отношеня на Буковинѣ, певно згодитя съ авторомъ тыхъ статей въ „Дѣла“. Тымчасомъ гдѣякї люде прїйшвыи недавно сюда въ Галичину хотѣлибы задля самолюбныхъ цѣлей приподобитися Ромунамъ, тожъ и выдаются въ другихъ газетахъ на „Дѣло“ и на тутешныхъ родимыхъ Русинѣвъ и малюють станъ буковинской Руси фалшиво. Дѣйшло вже до того absurdum, що дописуватель „Пролома“ (ч. 5 въ с. р.) выписувъ тутешному митрополитови, звѣтному ромунизаторови, панегирики и такимъ способомъ лишъ баламутитъ цѣлу народну справу. Полемиаючи противъ статей въ „Дѣла“ дописуватель „Пролома“ характеризуетъ митрополита Андриѣвича, recte Morariu, яко „справедливого“ владыку и безварцїального батька обоихъ народѣвъ и наводитъ, що мѣсце руского проповѣдника при катедральной церквѣ и другї посады, якъ катихета при гимназїи для руской молодежи, мусѣло обсадитися Ромунами, бо на сї мѣсця Русины не компетували. Тымчасомъ се чиста неправда, бо на посаду руского проповѣдника компетували 3 Русины а 1 Ромуны и православнї Русины въ Черновець самї письменно просили консисторїю, щобы Русинъ священникъ бувъ проповѣдникомъ, а мимо того сеи Русинамъ правно належачои посады не удостоиваетъ жаденъ Русинъ але Ромуны. Мы только сожалѣемо надъ тымъ, що знайшлася руска газета, котра дала мѣсце такїи тенденцїоннѣй дописи, ворожїи рускому православному духовенству и народной справѣ на буковинскѣй Руси... Не выпадало „Проломови“ крушити копїе за митрополитомъ Морарию, хочьбы навѣтъ була случайнѣсть до полемики противъ „Дѣла“...

Якїй „справедливый“ для Русинѣвъ востхвалений митр. Морарию. — нехай свѣдчитъ сей новый фактъ, котрого вже чей панегирить митрополита не сфалшуе въ „Проломѣ“, бо подаемъ оригинальный документъ.

Отъ 10 лѣтъ въ Черновцяхъ выдаются календарѣ: въ рускомъ языкѣ для правосл. руского обряда а въ ромунскѣмъ языкѣ для ромунского. Рускїй календаръ выдае литер. товариство „Руска Бесѣда“ а ромунскїй „Societate pentra literatura si cultura romina“. Оба тѣ товариства получали посяма розпоряджена министерства вѣроисповѣданъ за выдаванье такого календаря въ религїонного фонда запомогу въ рѣчнѣй квотѣ 100 ар. Кождѣ товариство передъ печатаньемъ календаря передавало консисторїи календареку часть до ценуары, а потомъ давало до печати тую и забавну часть, котра консисторїию не ценуаровалася. Въ сего рѣчнѣмъ рускомъ календарѣ помѣщено обравокъ (Titelbild), представляющей человека и жену въ народномъ костюмѣ, а поучаюча часть мѣстила стихи и кѣлька оповѣданъ тутешныхъ писателѣвъ. Консисторїи а особливо митрополитови отъ якогосъ часу рускїй календаръ коле очи и они сего року при увѣдомленю „Руской Бесѣды“, щобы свою субвенцию 100 ар. ввѣла, побѣдали тѣи и слѣдующе письмо:

Nr. 241. Hievon wird der löbl. Verein „Ruska Besida“ über Einschreiten vom 23/12 1882 Z. 6. mit dem Beifügen in Kenntniss gesetzt, dass der angeblich belehrende und unterhaltende Theil des von löblich demselben für das Jahr 1783 herausgegebenen Kalenders seinem Inhalte nach, so wie das von dem Titelblatte desselben ausgestellt Bild der ausdrücklichen Bestimmung desselben als Kirchenkalender und dem orthodox kirehlichen Bedürfnisse gar nicht entspricht und das künftighin solche literarische Produkte, welche nicht so sehr auf die Belehrung des Volkes als vielmehr auf Propagierung von national politischen Anschauungen und Aspirationen absehen, von dem bukow. gr. Religionsfonde nicht subventionirt werden können. Aus dem Rathe des bukow. gr. erzbischoflichen Consistoriums. Czernowitz am 24 Febr. (8 März) 1883. Silvester m. p. Dr. Zurkan m. p.

Зѣ сеи консисторской дописи, котра рѣвнаветъ памфлетови, видно, що консисторїи розтыгае надъ „Рускою Бесѣдою“ родъ полицейского надзору, утвердуючи, що „Бесѣда“ въ поучаючѣй части календаря „пропагуе аспирацїю“. Противъ кого? якї аспирацїи? Жаденъ человекъ, читающїй той невинный календаръ, не вычитавбы анѣ йоты политичныхъ тенденцїи, а тымъ менше аспирацїи. Ажъ консисторїя черезъ микроскопъ здаветъ вычитала! Се чиста напасть митрополита и тыхъ людей, що его окружають. Бо передоверѣмъ выпадае запытатися консисторїи, чи она также и поучаючу часть ромуны. календаря переглядае? Если такъ, то чому она товариству „Soc. pentru literatura

si cultura romina“ въ такїи способѣ якъ „Бесѣда“ не закинула, що оно въ одной статїи Славянахъ толкуе, „Slave = esclave“. Чи може тенденцїя чисто-религїйна, если на Славянѣ такъ пишеться? Где ваша логика, спрашиваю дивнѣсть? Дальше, чому консисторїи не выдала товариству ромунскому, що такїи статїи въ ихъ календарѣ, якъ розирава „про аспирацїю ромуны“ або „стихъ п. Б. на ромунску гимназїю въ Сучавѣ“ въ церковномъ календарѣ суть не умѣстнї?! Отже се все ромунскѣмъ календарѣ уходить, а такїи винный рускїй календаръ, то вже — агитационная аспирацїя, и т. д.! Сожалѣемъ надъ тымъ „справедливостю“ духовной власти. Тая способность чинитя ала прислуга ромунскимъ народамъ, съ котрымъ Русины хотѣтъ по-доброму жити, а Русинамъ не пошкодитъ, „Бесѣда“ годна календаръ своимъ коштѣмъ выдавати.

Сподѣваемось, що „Бесѣда“ откинѣе исторїи си дописъ и зажалуея передъ консисторїей вѣроисповѣданъ, предлагаючи анатемизованный календаръ.

При сѣй случайности належалобы и Рускѣй Радѣ“ свой голосъ поднести, що консисторїя переслѣдуе все, что руске. Такъ отъ часу, якъ „справедливый“ митрополитъ Андриѣвичъ, переромуненный Morariu (врагу Меланику) сидитъ на престолѣ:

- 1) до семинарии православной принимая питомцевъ Ромуны, а Русинѣвъ нѣтъ;
- 2) рускїи священники не получаютъ должнѣвъ имъ законно належачихъ, бо консисторїя закидуе имъ рускїй фанатизмъ, аспирацїю т. д. и пр. въ послѣднихъ часахъ о. Андриѣчукопи съ Дорошовець;
- 3) на чисто-рускїи парохїи посылаетъ Ромуны, котры ворожо относятся до руского народа, а по руски не знають говорить;
- 4) по рускихъ селахъ богослуженье правляея по ромунски и церковне урядованье вѣдетъ въ ромунскѣмъ языкѣ;
- 5) рускїи священники не мають ласка ставати отличнѣй, только Ромуны;
- 6) на протѣрѣвѣвъ, консисторскихъ иѣтъникѣвъ именуея лишь Ромуны.

Се точки надъ котрыми дѣла руска интеллигенцїя и въ загальнѣ нашъ народъ повинно востановитися. Русъ не повинна бавитися вѣдѣями, але чимъ скорше ратуватися отъ атеизма, котра тѣи при дальшѣмъ такѣмъ ставѣ гравитъ. Рускїи часописа не повиннї брѣвѣти ошѣрку ромунизаторѣвъ и ставати въ доверѣ Русинамъ добивающимъ своихъ народныхъ правъ.

Зѣ надъ Збруча.

Зѣ веѣхъ сторѣнъ нашего края отыслися въ нашѣмъ „Дѣла“ голосы, котры выжали великїи смуткои и жалъ по страдѣликого нашего патриота, редактора бл. п. лодимира Барвѣньского.

Тѣлько въ нашего надграничного патриота Борщѣвского не дѣйшовъ до Ваецъ еще голосъ! Чижъ може въ томъ повѣтѣ не вѣтъ Русины незабутного Барвѣньского? Ой ави и рѣвно вѣзмъ иншимъ болѣють надъ тую тои красною руской ворѣ, котра и тутъ просѣтила и въ одно тѣло подала. Бо на нещастье, Русины и въ Борщѣвскѣ повѣтѣ дѣлалися на двѣ партии. Були и нами такї, що першї числа „Дѣла“ въ нѣ хотѣли вѣзати, а коли выслушали кѣ передовыхъ статей, сталися постоянными прѣдлатниками и ревными ширителями „Дѣла“ Барвѣньского. Нынѣ тѣ давнї противнїи найгорячѣйше вадыхають, щобы наше „Дѣло“ могло якъ найкорше статися щоденною писею.

И справдѣ покѣйный Барвѣньскїй свѣтоглядъ соединивъ насъ роздѣленныхъ дивъ дрѣмающихъ до нового жита, а „Бѣлотекою повѣстей“ отдаливъ въ нашихъ душѣхъ белетристику польску и нѣмецку. Тѣмъ насъ дуже, що нова редакцїя „Дѣла“ ступае дорогою, котру незабутный Барвѣньскїй тычавъ.

Не стало его межѣ нами, але верно вѣсѣване прозвѣае въ насъ и каже сподѣваться богатыхъ плодѣвъ будущности. Прото въ по страдѣ того щирого патриота чуемъ и не менше отъ веѣхъ родимѣвъ иншїи рѣвъ нашего края, а вырааъ того жалѣмъ мы численнымъ вѣбраньемъ на богослуженье котре дня 10 (22) марта с. р., въ Борщѣ устроивъ Высокоп. тамошний парохъ а деканъ кудринекїй, о. Михаилъ Гуляк, его вопросы прабуду въ окрестности священники: оо. Гиль вицедеканъ свѣтлѣ Церкевичъ въ Волковецѣ, Сѣвичинскїй въ Яна. Чомкевичъ въ Пицатинецѣ, Тышинскїй въ Бѣльча, Костецкїй въ Скалы. Лодимиръ Глубочка, Лятовскїй въ Сапогова, Чубѣвъ въ Иванкова, Руднѣвскїй въ Высучки, а блѣньскїй въ Бѣльча. Цѣла церковъ наша лася патриотичными мѣщанами, межѣ которыми видѣли мы и нашихъ свѣткихъ пѣтѣвъ: пп. К. Шапала, Мих. Кульчицъ, обохъ съ своими вѣженами, также и о. С. Мовича, адлюнктовѣ судовыхъ въ Борщѣ секретаря Кивасевича съ женою и дочкою.

По служѣбъ божїи передъ парохомъ выступивъ о. Тышинскїй съ проповѣдью котрой краснорѣчиво въ популярный способъ представивъ жите и великї заслуга нашего патриота Барвѣньского, вызываючи присутныхъ, щобы великого покѣйного вали въ вдячнѣй памяти, и подобно ему

готовый для добра народа и народности, жертвовать свои силы, таланты и труды. — По отраве парастага вбранили все священники и свѣтская интеллигенція въ домѣ священника о. парона и вице-декана Гулла, нараждалися надъ справками народными, вложили на вносене одного въ присутствіи 16 пр. 50 кр. на стипендію Барвѣнскаго, а захотѣвшіе взаимно до органиченія праці надъ просвѣтою народа и равбудженіемъ почути народнаго самоопананя, вѣобязавалися словомъ чести отъ теперь до вѣкъ властей нѣколи иначе, якъ только въ рускомъ вѣщцѣ корреспондувати.

Такъ отбули мы поминки за упокой нашего дорогого Барвѣнскаго. — Въ слѣдующихъ тыдняхъ мають отбуватися поминки за Барвѣнскаго и по иныхъ мѣстахъ нашего повѣта, въ котрыхъ возьмутъ удѣлъ и сусѣднй сельане. К. К.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНІЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Рада державна) розпочне перерваній черезъ свята засѣдана дня 5 вѣтня. На порядку денного першого засѣдана прійде справа верификаціи кѣлькихъ выборовъ посольскихъ (межи иншими и выбору гр. Романа Потоцкого въ Бережанѣ), а оттакъ справа выдана судови посла Оберского, на жаданье прокуратории держ. въ Ресовѣ, котра хоче выточити противъ него слѣдство карне о образу чести урядника почтового. Зъ помежи численнихъ петцій, котры мають бути рѣшеніи на засѣданнхъ посвяточныхъ подносимо яко важнѣйшій: 38 петцій въ справѣ святкованя недѣль, и петціи противъ поселеня жидовъ російскихъ въ Австрій.

(Новый законъ промисловый) одержавъ вже найвысшу санкцію и має повлыти сими днями въ дневняку урядовѣти. Рѣвночасно має наступити публикація санкціонованого дня 21 с. м. закона о компетенціи властей въ переступленяхъ противъ т. зв. „Hausirgrenten“. Одногласне рѣшене сойму тирольского дотычно надава права выбору до сойму особамъ и корпораціямъ, платачимъ рѣчно що найменше 5 зр. податку, не одержало найвысшой санкціи.

(Комисія податкова ради державной) має по феріяхъ святочныхъ розпочати образы надъ проектомъ закона евиденціи катастроу грунтового, а оцѣля приступити до проектѣвъ податковыхъ.

(Трибуналъ административный) въ Вѣдн рѣшавъ дня 15 с. м. справу одної громады въ Моравіи, отклякующей отъ рѣшеня министерства справъ внутрѣшнихъ. Въ той громадѣ именомъ опроневеривъ канцельство суму 1277 зр. 56 кр. выбранныхъ податковъ, а министерство справъ внутрѣшнихъ рѣшило, що громада має на ново покрыти повставшій недоборъ. Трибуналъ державный увольнивъ громаду отъ того обовязку, мотивуючи свое рѣшене тымъ, що нема жадного закона державного анѣ краевского, котрыйбы поручавъ громадѣ збирати податки, длятого и недбале сповнене того обовязку не може потягати за собою отвѣчальности громады.

(Клубъ чешскій) дебатувавъ дня 23 с. м. надъ новею школьною. Рагеръ освѣщавъ, що клубъ чешскій, „kolo“ польске и клубъ Гогенварта будуть голосувати солидарно за новею. Оттакъ поставивъ клубъ чешскій резолюцію, що рѣшене о головныхъ засадахъ школьничтва народнаго належить до рады державной, однакъ переведенне тыхъ засадъ входить вже въ кругъ дѣляи солжобъ краевыхъ. Врѣштѣ отдавъ клубъ чешскій цѣлу справу школьну чешскій делегаціи, выражаючи свою новну вѣру въ еи патриотизмъ и тактъ политичный.

(Королева сербска) пробувала сими днями въ Вѣдн. Складали еи визиты цѣсарь, цѣсаревна и министръ Кальвоки. Королева ревизитувала цѣсареву.

ЗАГРАНИЦА.

Нѣмеччина. Другорядній державы нѣмецкій намѣряють скористати зъ случаю коронаціи царя и хотять отнотиви отношеня дипломатичной съ кабинетомъ петербургскимъ. Справу тую поднала Баварія, котра зъ своей стороны именовала барона Госсеръ посломъ при дворѣ російскомъ, черезъ що хоче она привнеполити Россію до взаимности. Россія, якъ звѣстно, недавно тому постановила отклякати своихъ пословъ зъ поменшій дворѣвъ нѣмецкихъ. Саксонія иде такожъ слѣдомъ Баваріи. Розумѣея само собою, що праца берлинска, котра домагаея одної репрезентаціи для цѣлой Нѣмеччины мусѣла огорчитися дуже тымъ выступленіемъ Баваріи и Саксоніи.

„Nordd. Allg. Zig.“ оголосила ноту пруского посла при Ватиканѣ, Шлещера, въ котрой тойже заявляе, що правительству нѣмецкому анѣ оцѣлю выдавати якъ небудь препорученія прав. италійскому въ цѣли арештованя кардинала Ледоховского, бо еслибы навѣтъ правительство нѣмецке дѣйстви хотѣло дѣстати его въ свои руки для выскзекваня на нѣмъ тыхъ каръ, на котры збѣставъ рѣшеними часами засудженій за непослушенство обовязующимъ законамъ, то межи Пруссами а Италію не ма нѣякого такого договору, силою котрого моглибы бути виданіи правительству прускому убѣдшій проступники политичный. — „Moniteur de Rome“ доносить, що Шлещеръ вручивъ кард. Якованьму отнѣвѣтъ правительства пруского на его послѣдню ноту.

Франція. Найновѣйшія телеграммы доносятъ, що на мѣсте Гамбеты выбранный збѣставъ въ

двадцатьмъ парискомъ окружъ выборчомъ депутатомъ до палаты пословъ коммунистъ Жигмонтъ Лякроа (французскій Полякъ Крижановскій). Лякроа получивъ 3.795 голосовъ, за противниковъ его получивъ одинъ 1896, а другій 1236 голосовъ.

Министерство французске заняте теперь дуже важною справою розвязаня трудностей экономичныхъ. Министеръ справъ внутрѣшнихъ окликавъ комисію, котра має пересмотрѣти пытанье, въ який способъ можнабы товариствамъ робѣтничимъ отдати въ предриемство идеяны роботы публичной. Кромѣ того комисія окликава черезъ преектера Секваны працов надъ пляномъ будовль недорогихъ мешканъ для робѣтничковъ съ значно зниженными податками и дешевымъ освѣтленіемъ газовымъ. Доносятъ такожъ, що въ Парижи завязалося приватне товариство капиталистовъ, котре намѣряе побудувати рядъ домиковъ съ огородами и легкихи клясамъ робѣтничимъ закупленне такихъ реальностей въ той способъ, що льокаторъ, вичаючи що року 300—400 франковъ, по 20 лѣтахъ ставбы властителиемъ реальности. Министеръ Ферри хотячи вырвати голодній протестаріятъ зъ рукъ проводниковъ революціи має плянъ основати величезный верстатъ, въ котромъ бѣднй робѣтники моглибы знайти працю и заробокъ. Верстатъ сей має станути въ дѣльниці Марбейъ а залоговый капиталъ має вычосити 40 миліонѣвъ франковъ.

Англія. Послѣдними днями обговорювала праса европеика поголоску, що Россія разомъ съ Англією предложила иншимъ дворямъ европейскихъ державъ, чтобы завести спѣльно международной средства передъ агитаціями социалстичными Polit. Congress. увѣряе однакъ, що вѣсти тѣ суть безосновны бо правительство російске послѣдними часами анѣ само анѣ въ порозумѣно съ иншими державами подобныхъ предложень не ставило. Англія получивши добру науку въ послѣднихъ дняхъ, будабы може теперь болше скорою до змѣны законѣвъ о чужесторонцахъ и эмигрантахъ. Однакъ народна гордость не позволяе Англичанамъ признатися до того, що въ ихъ конституціи суть идеялы слабшій стороны, тожь и оподѣвляе не можна, чтобы Англія пристола на подобній предложеня зъ стороны якои небудь державы. А тымчасомъ въ Англіи публика крайню несхожюна и запеклоена; заговорщики що хвля розсускають вѣсти о новыхъ ексцелзіяхъ. Отѣмъ, чего боятся Англіи въ Индіяхъ, мы доносили минушого разу, — се дѣло може болше труду буде кошгувати Англію, чимъ Ирландію. Въ Ирландіи бо зачинають вже выступати идеялы болше умѣркованій люде, котры картують героичичне поступованне ирландскихъ феианѣвъ. Суливанъ, видный членъ партіи гомерулерѣвъ, а заразомъ членъ парламента, выдавъ до Ирландцѣвъ въ Амеріцѣ отзову, въ котрой звергаея противъ партіи динамитовой. Онъ радить понехати средства насильны и перестерѣае своихъ родичцѣвъ, що анѣ динамитомъ анѣ петролеемъ не приневолятъ еи Англичанъ до нѣякихъ уступствъ. Въ кѣнци доказуе ирландскій патриотъ, що послѣдній атентатъ навѣвъ на Ирландію безконечный шкоды. Властители англійскій, у котрыхъ бѣднй Ирландцѣвъ мали працю и удержанье, отбрали имъ хлѣбъ и прогнали зъ службы, боячись новыхъ атентатѣвъ. Правительство англійске поручило оному репрезентанту въ Вашингтонѣ, чтобы заявивъ тамошному правительству, що ели эмигранты ирландскій въ Амеріцѣ не перестануть такъ ворожо выступати противъ Англіи, то се може послужити за причину до непорозумѣннй между обома державами. Американскій феиане не перестаютъ радуватися по причинѣ послѣдній катастрофи лондонской и говорятъ отверто, що на вѣсть о той катастрофѣ фондъ динамитовый такъ збѣльшился якъ еще нѣколи. Петро Раянъ одинъ зъ названенныхъ феианѣвъ въ Амеріцѣ оголосивъ, що бнъ знае дуже добре особу, укрывающуюся подъ назвою „номеръ першій“ та що тѣ самы люде котры высидили въ воздухъ правительственну палату, хотѣли то само зрѣбити съ забудованіемъ дневника „Times“.

Италія. До „Polit. Corr.“ пишуть зъ Риму: Тугешный найвысшій трибуналъ касационный постановивъ, що особы обжалованіи о демонстраціи и заговору „придентичный“ мають бути оужденій послѣ 174 артикула италійского кодексу карнаго. Артикулъ сей каже, що личности, допускающія дѣль, котры могутъ навести на Италію небезпеченство непорозумѣннй съ котрою заграничною державою, мають бути караній взынцено отъ 1—5 лѣтъ. На подставѣ того артикула засудивъ судъ кравца Валеріанѣго, котрый клянувъ камнемъ въ карту австрійского амбасадора на три роки взынцѣ. Сими днями отбуловъ оудъ при сяжнхъ на эсцера дневника „Riforma“, Ригатіера, котрый стрѣлявъ кѣлька разѣвъ до гербу австрійского на амбасадѣ и ганьбивъ Австрію. Публика выжидала съ великою нетерпеливостю оуду присяжныхъ, котры признали одноголосно, що Ригатіеро провинивъ противъ §. 174 закона карнаго; засуджено его на три роки взынцѣ. Засудъ сей, котрый налякавъ дуже всѣхъ радикаловъ, має подѣльне значенне. Онъ доказуе именномъ поперше, що болышотѣ обывателѣвъ италійскихъ не годится цѣлкомъ съ дѣлами придентичности и есть имъ цѣлкомъ противною, а по друго де науку агитаторамъ, чтобы числилися съ своими поступками, котры на нихъ стигають такъ велику отвѣчальность.

Испанія. Министеръ испанской маринарки предложивъ радѣ министрѣвъ въ Мадридѣ широкій плянъ реорганизаціи флоты. Мае бути побудоване немале число корабльѣвъ панцарныхъ, система рекрутации до маринарки мае бути улучшенна. Фонды на то мають бути долубѣтъ зъ прода

жи части правительственныхъ лѣсовъ и салинъ. Въ загалѣ прасѣ мадритокѣй подобавъ я дуже сей плянъ и збѣставъ загаломъ добре прійнятый.

Египтъ. Зъ Александріи доносятъ, що въ Египтѣ задумано цѣлкомъ серьезно побудувати другій каналъ по причинѣ, що въ каналѣ суецкомъ суть дуже часты перервы. При будовѣ сего каналу мають увзглядити не лишъ плавбу але и заводненне краю. Пѣсля сего пляну каналъ ишовбы зъ Александріи до Суецу, а такой плянъ препоручили вже передъ кѣлькома лѣтами идеялы знаменитыи инжинеры.

Черногора. Правительство черногорске написало дуже энергичну ноту до В. Порты, жадючи сатиофакціи убійства воеводы Стефана Вербицы.

НОВИНКИ.

— Вѣсть о уступленіи намѣстника гр. Потоцкого розпустили дневники польскій. Гр. Потоцкій — писали — подався до димисиі, тяжко дѣткненый смертею невѣстки, гр. Изабеллы. Яко евенуалныхъ наслѣдниковъ намѣстника подавали идеялы газеты дра Зыбликевича и мин. Дунавского. Вѣсть таж однакъ показалея неправдивою; вчерашна оффициозна „Wiener Abendpost“ доносить, що и голоски о димисиі гр. Потоцкого суть зовсѣмъ безидеатны.

— По бл. п. Володимирѣ Барвѣнскимъ позѣстали чотыры отдѣльно печатаній праці, на котры звертаея увагу Ви. Родимцѣвъ (Гл. инсератъ въ нынѣшномъ Числѣ „Дѣла“). Позаякъ дохѣтъ зъ тыхъ праці назначеній Родиною похѣбника на памятникъ нагробный и стипендію им. Володимира Барвѣнскаго, то надѣеомъ, що Ви. Родимцѣвъ посиышатъ съ замовленіями тымъ болше, що вже лишъ по кѣлькадесятъ а идеяныхъ праці лишъ по кѣльканайцѣвъ примѣрниковъ осталося.

— Рабинъ Шрайберъ проводникъ старовѣровъ и посолъ до рады державной зъ мѣстъ Коломыжъ-Снятына-Бучача умеръ нагле въ понедѣлокъ 26 марта въ Краковѣ. Въ послѣднихъ часахъ выдавъ Шрайберъ до жидѣвъ два манифесты, про котры богато польскій газеты написалися. Однимъ поручавъ выбирать зъ Станиславова - Тысьменицѣвъ кандидатуру дра Бергррина, въ другомъ манифестѣ выданомъ на пару дѣвъ передъ смертею клянувъ кляту на жидѣвъ-либералѣвъ межъ ними и на дра Цукра и заказавъ старовѣрамъ лучитися съ ними и выбирать ихъ до сойму, комитатъ торговельныхъ и радѣ громадскихъ. Сей манифестъ подписали кромѣ Шрайбера 320 меншихъ рабинѣвъ. Ц. к. прокуратория выточила зъ причинъ того манифесту слѣдство противъ Шрайбера о переступство §. 98. 5. (о насилдованнѣ). Зъ порученя прокуратории отбула въ тугешной жидѣвской друкарни 26 вѣтня ревизія и забрано цѣлый накладъ жидѣвского органу Шрайбера „Machsike Nadas“. Правдоподобно выточене слѣдство було причиною наглои смерти Шрайбера.

Онъ походивъ зъ старой жидѣвской родины, въ котрой достоинство рабина переходило зъ отца на сына. Родився 1820 р. въ Прешбургу, где отецъ его пишущійся еще по жидѣвски Соверъ (писарь) бувъ старшимъ рабиномъ и позѣставивъ учену працю „Печать Софера“. Въ 22 р. бувъ рабиномъ въ Матердорфѣ коло Оденбурга, а отъ р. 1858 бувъ краковскимъ рабиномъ а заразомъ проводникомъ старовѣровъ, у котрыхъ маея велику повагу. Тому то власне польскій комитетъ центральный, чтобы угодили жидамъ и зыскати ихъ собѣ противъ Русинѣвъ, поставивъ въ р. 1879 Шрайбера яко кандидата на посла зъ мѣстъ Коломыжъ-Снятына-Бучача, коли зѣобязавъ вступити до польского „Kola“ И оправдѣ, до него черезъ цѣлый часъ належавъ и все голосувавъ съ Поляками. Сидѣвъ все на скрайній правици; пузатый грубой, якъ бѣдѣлка, на засѣдана приходивъ все въ товариствѣ молодыхъ гуситѣвъ, котры на него черезъ весь часъ засѣдана чекали на галеріи, а оцѣля отпироваждали домѣвъ. Старовѣры жидѣвскій отратили свой першій авторитетъ. Краковска жидѣвска громада повѣдомила о его смерти заразы президента дра Смолку и презеса „Kola“ дра Грохольского.

— (К) „Руска Библиотека“ Ненадѣйна смерть на шого проф. И. Онискевича озиднѣтъ трохи выдвинувши „Рускою Библиотека“. Вывадѣ писаня Марк. Шашкевича вже воѣ выпечатаній, однакже не ма еще комплету творѣвъ И. Вагилевича. Маемо надѣю, що вже небавомъ всѣ перечоны будутъ уоуеней, и печатанне буде могло безъ перервы продолжатися. Въ кождомъ разѣ выиде 20 аркушовъ печатныхъ. Позаякъ назбарали мы гдѣшо и проущеного въ I та II томѣхъ „Р. Библ.“, то войде и се, о оцѣлю ко стане мѣсца, въ III томѣ.

— Именована. Землякъ нашъ дръ Василій Волянъ, доцентъ судовои медицины на университетѣ въ Чернівцахъ, именованый надзвычайнымъ профессоромъ тогоже предмету. — Практикантъ судов. Г. Горальскій именованый безплатнымъ авокулантомъ.

— До „Czasu“ доносятъ зъ Вѣдн, що мова о отбудованно Польщѣ въ бѣсѣдахъ кандидатѣвъ на посла зъ мѣста Львова зробила дуже неприятея враженне въ дворѣ цѣсарскомъ.

— „Одесскій Вѣстникъ“ обговорюючи бесѣды польскихъ пословъ въ соийѣ прускомъ, въ котрыхъ безъуспѣшно але завязто боролися народность польскую въ Познанции супротивъ германизаци, нотуе фактъ, що майже рѣвночасно выступили рускій послы въ австрійскій радѣ державной съ такими самими жалобами противъ Поляковъ въ Галичинѣ. Противники Поляковъ въ соийѣ прускомъ покориталася тымъ и звернули

увагу польскихъ депутатѣвъ, якъ ихъ братя поступаютъ съ Русынами въ Галичинѣ. „Чи галицкій Полякъ, почнѣтъ“ „Одесскій Вѣстникъ“ — охотять разъ познати, въ яке прикре положенне ставлять они Поляковъ познанскихъ своимъ поступованіемъ супротивъ галицкихъ Русинѣвъ!

(Ю.) Зъ Теревольщины пишуть намъ: Вы сповняли совѣстно Вашу обовязокъ, що стали смѣло въ оборонѣ zagrożенныхъ езуитскою агитаціо нашихъ святѣ... Шожъ, коли Вы накликуете, а мы оцѣлю и нѣкому насъ збудити, а тутъ противники влазять вже въ наше добро, бажаячи потрясти нашу церкву въ еи основахъ. Агитаціи за знесеніемъ нашего календаря и збиранне петцій до цѣсаря розвинено на нашѣмъ Подѣлю вже на велику скажу. Въ самой Теревольци занялися тымъ оба латинскій священники о. Калневичъ и его сотрудникъ Пяскевичъ, и ихъ тое християнское дѣло починае вже приносити овоцѣ, бо отъ подыболюея на дорогѣ два кумы або сваты, одинъ Полякъ а другій Русинъ и вже не поздоровляються, але глядять одинъ на другого зъ укуса. Въ Яновѣ и въ Подгайцахъ суть такіиже ревными дѣтелями въ виноградѣ езуиткомъ такожъ оба польскій священники кс. Русшель и Лиць, а ихъ гальонономъ до збираня подцисовъ и значеня именъ знакомъ креста св. есть не маючий жадныхъ студій и не испытываный засугунникъ учителя народнаго якійсь п. Корчанскій, якъ намъ говорено, сынъ звѣстнаго священника зъ Сасова. Кажуть, що петціи маея такожъ подписати и рускій священникъ зъ Янова-Подгайчакъ, о. Медведскій. Впрочѣмъ доносятъ, що въ многихъ мѣстахъ, где суть костелы, межъ иншими и въ Подкамении голошено, що „da Bóg dozekać, będą już Rusini na drugi rok Wielkanoc z nami równocześnie świątkować.“

— Зъ подѣ Рудокъ пишуть намъ. О. Несторъ Горосевичъ, холмчакъ, парохъ въ Подгайцахъ коло Рудокъ, деканата комарнянского, подписавъ такожъ Стояловского суплику до цѣсаря о скасованнѣ святѣ и руского календаря. Коли о. деканъ и священники ему представили его нетактъ, то бнъ сказавъ що подписавъ суплику „не официально“, але „приватно“... бо не бачитъ рѣжницѣ межъ руками а латинскимъ обрядомъ... При оий случайности звертаея увагу Впр. нашихъ священниковъ и начальниковъ громадъ, чтобы, якъ який волоцого прійде съ супликою Стояловского до села и буде скляпати люде до коршмы, започувати ихъ и бунтовати противъ руского духовенства и рускихъ святѣ, — чтобы такого деморализующаго вагабунду вразъ съ супликою отдавали судови.

— Криги на нашихъ рѣкахъ въ наслѣдство весняной отлеги начали вже ити. На обохъ Быстрицахъ коло Станиславова и на Днѣстрѣ коло Галича рушила крйга а вода вчера поднесла на 2 метры надъ зеро. Такъ само рушивъ вчера рано лѣвъ на Санѣ подѣ Перемышлемъ. Коло Турки воды зѣрвали на цѣсарскомъ гостиници два тымчасовыя мосты а третій ушкодили.

— До рады повѣтовъ въ Надвирнѣ зъ курій мѣсть выбранный 24 л. марта о. Кирилъ Букоземскій зъ Лачина. Польскій газеты радуются зъ того выбору...

— Зъ села Тони коло Подволочискъ одержуея слѣдуючу допись: „Передъ заведеніемъ въ нашѣмъ селѣ тверезости въ р. 1874 було наше село дуже убоге. Якась тяжка доля зависла була надъ бѣднымъ народомъ, на котрого грунтахъ тяжило 50.000 зр. самого довгу банкового. Зъ всѣхъ сторонѣвъ присѣла була насъ жидова. Середъ такого безѣотраднаго положеня поднѣвъ нашъ отецъ духовный своимъ богатими въ слово правды науками гадку тверезости. Зъ початку не було е безъ трудности, бо жиды (числомъ 200) отаралися людеи баламутити и отвѣсто отъ доброй дороги, — але съ часомъ спасенна гадка що разъ болше огрѣвала сердце и громады подѣ хоруговъ тверезости. Въ р. 1875 приступила врѣштѣ майже цѣла громада до тверезости и не було выпадку, чтобы кто еи не дотримаваъ, а число востремезливыхъ збѣльшалося зъ року на рокъ. Съ тверезостею почалося иншій свѣтъ. Люде почали подноситися зъ бѣды а заощаженній грѣшъ не пшовъ вже въ жидѣвскій руки. Церковна скарбона заросла при удасти приходжанъ зъ кѣлькасотъ зр. до 7000 зр.; заоновано касу позичкову, котра вже числятъ до 1000 зр. За порадкою нашего свѣцника заряджено, чтобы громада не збѣднѣла, добровѣльній складки на будову школы, зъ котрыхъ узбиралася сума надъ 2000 зр. Въ давнѣйше запущенѣмъ шпихлѣрѣ громадскомъ, котрый пріывѣвъ до порядку гооударя Павло Шуудальскій маемо нынѣ надъ 500 корцѣвъ зѣбжа; каса убогихъ такожъ помножаея. Заходомъ нашего душпаствѣря заведено у насъ хоръ, выученый и Ремезомъ. Мило почути, якъ при богуудженю до 100 сѣваковъ сѣвае зъ нотѣ. Село наше зовсѣмъ отмѣнялось. Грунта отъ жидѣвъ выкупленій; банкъ оцлаченній; въ сусѣднѣмъ селѣ выкупилисьмо сеи зими надъ 50 моргѣвъ поля. Въ давнѣшомъ скленѣ заборонивъ теперѣшній начальникъ громады продажу вина, чтобы не розбудити налогу до шьянства а натомѣтъ заложено скленѣ громадскій, зъ котрого чистый дохѣтъ назначеный на будову церкви. Не пишемо мы того на похвалу свою або нашего священника, але для того, чтобы показати, якъ черезъ тверезотѣ можна дѣйти до добра, такъ якъ наше село дѣйшло. Того мы зъ сердца и иншимъ русскимъ селамъ бажаемъ бо тверезотѣ — то маты всего добра! Токи 24. марта 1883. Яковъ Жукъ войтъ 1874—1877 р.; Юстинъ Гасай, войтъ зъ р. 1882, Пилипъ Полещукъ, теперѣшній начальникъ громады.

— (Р.) Зъ Долинского. Давна рѣчь, що торговля нашими рѣчами церковными у жидѣвъ процвѣтае нынѣ наилучше. Выходячи зъ отановиска християн-

